

Kerk-zijn in tijden van Corona

Geloven in Arnhem (13)

Als u dit leest, is er misschien een voorzichtig begin gemaakt met de heropening van kerkgebouwen voor zondagse vieringen – of is er minstens op termijn enig uitzicht op zo'n nieuwe start. Als ik dit schrijf, is het net Pasen geweest en een maand geleden dat het Coronavirus *Covid-19* een ruw einde maakte aan programma's en planningen van bedrijven en bioscopen, van competities en concerten, en van kroegen en kerken. Moet ook de serie 'Geloven in Arnhem' dus noodgedwongen worden overgeslagen en uitgesteld? Of is er misschien toch een mouw aan te passen? Waarom niet een virtuele verkenningstocht gemaakt langs de websites van al die Arnhemse geloofsgemeenschappen, om te zien hoe zij op deze situatie hebben weten in te spelen? Hoe hielden kerken contact met hun leden? Hoe bleven ze pastoraal en diaconaal actief? Hoe is er in onze stad Pasen gevierd in tijden van Corona?

Het is maar een momentopname, die ik u bieden kan. Vrucht van een snelle verkenningstocht langs tientallen websites en e-mails, een paar gesprekken met andere geïnteresseerden en een blik in enkele krantenartikelen die aan hetzelfde thema waren gewijd. Maar het levert een boeiend beeld op, een bonte mengeling van stille machteloosheid, aandoenlijk dilettaantisme en bewonderenswaardige creativiteit en improvisatie.

Andere vormen van communicatie

Lang niet iedere geloofsgemeenschap was erop voorbereid om plotseling ook op een andere manier te moeten gaan communiceren. Sommige komen in zo'n situatie dan ook niet verder dan het digitaal beschikbaar stellen van teksten, een vorm van service die meestal al langer bestond. Zo vinden we op sommige websites lange lijsten met predicaties uit de afgelopen maanden. Andere voegden er speciaal voor deze tijd actuele teksten aan toe. Voor weer andere was de nieuwe situatie een aanleiding om het ook eens met geluid te proberen – een verworvenheid die al heel lang, bijvoorbeeld via de kerktelefoon, beschikbaar is. Wat opvalt is dat de kwaliteit van het geproduceerde geluid nogal eens te wensen overlaat. Het luistert zogezegd tamelijk nauw om gesproken woord en gespeelde of gezongen muziek echt duidelijk over te brengen, zoiets vraagt oefening, ervaring en geschikte apparatuur. Slechts

enkele kerken beschikken ook over de gereedschappen om diensten live uit te zenden of op te nemen, en ook dat blijkt zonder oefening en ervaring niet altijd goed te gaan. Zonder goede beeldregie blijft ook een *livestream* viering al gauw een statische vertoning. Het scheelt een stuk of er één of meerdere camera's aanwezig zijn, slechts een enkele predikant/voorganger of meerdere personen aan de uitzending meewerken, of tekst en muziek van ondersteunende beelden worden voorzien, enz.,enz.

Zo is er een simpel onderscheid te maken tussen kerken die het laten bij hun aloude stijl van geschreven en gesproken teksten (nog altijd veruit favoriet), zij die ook ruimte maken voor hoorbaar gesproken woord en al dan niet live opgenomen muziek, en zij die zich wagen aan bewegende beelden of een complete uitzending. Een rondgang langs de websites van Arnhemse kerken laat heel goed zien hoe ervaren en/of creatief er met die verschillende communicatievormen wordt omgegaan. Opvallend: de Angelsaksisch beïnvloede evangelische kerken zijn er verder in dan hun traditionele en oecumenische zusters. Ook opvallend: lokale kerken maken maar weinig gebruik van de mogelijkheden die geboden worden via links met landelijke en internationale instituten (waar het gebruik van moderne vormen van communicatietechniek al een stuk verder is gevorderd). Nog een observatie: er worden regelmatig gedichten geciteerd en afgedrukt maar er is op de kerkelijke websites maar bar weinig beeldende kunst, theater of film te genieten. Prachtige uitzondering: een filmpje uit de Taizégemeenschap, die op sociale media een opname laat zien en horen van een door vijftig stemmen uit de hele wereld gezongen Paaslied.

Kansen voor de oecumene?

Veel creativiteit was er de afgelopen weken te vinden in de pastorale en diaconale initiatieven die de Corona crisis heeft doen ontstaan. Dat loopt parallel met wat er breed in de samenleving op gang is gekomen. Snel opgezette netwerken van persoonlijke aandacht en hulpverlening schoten overal als paddenstoelen uit de grond. Voor sommige geloofsgemeenschappen was de crisis een mooie aanleiding om adressen- telefoon- en e-mailbestanden op te schonen en bij te tijd te brengen. Beeldtelefoon is dan wel niet hetzelfde als een huisbezoek maar het is toch ook een vorm van *face-to-face* contact. Diaconale hulp gaat een stuk efficiënter als er razendsnelle verbindingen en vrijwilligers gebruikt kunnen worden. Het lijkt erop dat de crisis een impuls

geeft om ook op dit gebied nieuwe mogelijkheden te beproeven en daarbij over eigen muren en grenzen heen te kijken.

Zo biedt de door het virus ontstane situatie ook voor de kerken, internationaal, landelijk en lokaal gelegenheid om te leren en vooruit te zien. Het kan niet anders of al die ploeterende geluidsopnemers en amateurfilmers gaan straks op cursus. Ook de Arnhemse kerken maken straks een inhaalslag in mediawijsheid die in de toekomst van pas gaat komen.

Is dat geen uitgelezen kans voor de Raad van kerken om juist op het gebied van de communicatie het voortouw te nemen en een platform te bieden voor uitwisseling van ervaringen en noodzakelijke kennis? Voer voor een nieuwe conferentie?

Kees Tinga

Wilt u dat Taizé-filmpje (nog eens) zien? <https://www.youtube.com/watch?v=M-hybuhxJq8>